

Nr 248.

Av herr **Hedlund** i Östersund m. fl., om löneförbättring för vissa befattningshavare vid domkapitel och stiftsnämndernas expeditioner.

Statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet har i statsverkspropositionen (åttonde huvudtiteln, s. 47 sista stycket) anfört: "Frågorna om förhöjd lönegradsplacering för domkapitelsjuristerna och expeditionsvaktpersonalen å domkapitlen är jag icke beredd att nu pröva".

För den i saken initierade ter sig detta statsrådets uttalande i sin lakoniska form i mer än ett avseende påfallande. Sedan åtskilliga år har ifrågasvarande tjänstemäns behov av en förbättrad löneställning framförts i skilda sammanhang, men oupphörligen skjutits åt sidan.

Domkapitlens tjänstemän, enkannerligen domkapitelsjuristerna, ha nu så länge fått vänta på en lösning av sin lönefråga, att det näppeligen kan anses försvarligt med ett ytterligare förhållande av denna ur såväl skälighets- synpunkt som med hänsyn till rekryteringen till viktiga poster å stiftsstyrelsernas kanslier betydelsefulla fråga.

Förhållandet är ur skälighetssynpunkt närmast analogt vad beträffar expeditionsvaktbefattningarna. Även innehavarna av sistnämnda tjänster ha för övrigt tid efter annan framfört väl motiverade krav på förbättrad löneställning.

Avlönings- samt rekryterings- och befodringsförhållandena beträffande juristtjänsterna å stiftsstyrelsernas expeditioner.

Stiftsstyrelsernas kanslier ha under de senaste decennierna på grund av ökade förvaltningsuppgifter undergått en förhållandevis snabb expansion. Sålunda voro vid domkapitlen år 1920 anställda sammanlagt 18 jurister, varav 12 konsistorienotarier och 6 amanuenser. Av de sistnämnda innehade flertalet sina befattningar såsom bisysslor. Efter den år 1928 genomförda löneregleringen för domkapitelsexpeditionernas befattningshavare och därvid upprättad personalstat anställdes från och med den 1 juli 1928 vid expeditionerna: 12 stiftssekreterare, 1 sekreterare vid Stockholms stads konsistorium (bisyssla), 2 stiftsnotarier och 7 amanuenser, varav flera med deltidstjänstgöring.

Enligt statsliggaren för budgetåret 1951/52 (s. 450) äro numera vid ifrågasvarande expeditioner inrättade följande *ordinarie* juristtjänster:

13 stiftssekreterare, varav 3 i Ca 31 och 10 i Ca 30,

1 stiftskamrerare (Lund) i Ca 27,

13 stiftsnotarier i Ca 24 (2 i vardera Uppsala och Lund samt 1 i vardera av övriga stift utom Stockholms och Visby, där ordinarie stiftsnotariatjänster icke inrättats).

(Härjämte finnas 17 *extra ordinarie* juristtjänster i högst Ce 24, av vilkas innehavare 3 äro deltidstjänstgörande.)

Den för närvarande gällande lönesättningen med avseende å såväl juristerna som expeditionsvaktpersonalen vid stiftsstyrelserna hänför sig i stort sett till den lönereglering, som genom statsmakternas beslut genomfördes från och med ingången av budgetåret 1928/29. Härvid bortses helt naturligt från den *allmänna* lönegradsuppflyttning, som skett genom statens nya avlöningsreglemente.

Förhållandet ter sig anmärkningsvärt, särskilt i betraktande av de nya och betydligt utvidgade arbetsuppgifter, som efter 1928 års lönereglering tid efter annan pålagts ifrågavarande förvaltningsgren och som *dels* inneburit en radikal förändring av stiftsstyrelseexpeditionernas och deras tjänstemäns ställning, ansvar och betydelse inom förvaltningen och *dels* medfört en fördubbling av juristpersonalens antal. Här må allenast erinras om 1932 års ecklesiastika boställsreform, 1950 års kyrkomusikerreform och 1951 års prästlönerreform. Utan tvivel har bl. a. dessa reformers lyckliga genomförande varit och är alltjämt i hög grad beroende av domkapitelsjuristernas duglighet och rutin. Det ökade behovet av juridiskt skolade tjänstemän har emellertid tillgodosetts uteslutande genom anställandet av befattningshavare i den lägsta lönegrad som förekommer inom statsförvaltningen för jurister å ordinarie stat samt amanuenspersonal. Härigenom har uppkommit en bristande överensstämmelse mellan befattningshavarnas tjänsteuppgifter och kvalifikationer å ena samt lönegradsplacering å andra sidan, vilket icke blott måste innebära en uppenbar orättvisa mot ifrågavarande tjänstemän utan även medfört och kommer att för framtiden medföra allvarliga bekymmer för dessa tjänsters rekrytering.

På 13 stiftssekreterare komma numera över 30 övriga jurister, av vilka 1 i lönegrad Ca 27, men övriga i högst 24:e lönegraden. 68 % av juristtjänsterna nå sålunda icke högre löneställning än slutlönegraden i den reglerade befordringsgången för amanuenser, ett förhållande som torde sakna motstycke inom civiltjänstförvaltningen. För prästerskapets vidkommande är motsvarande procenttal 21. Stiftsnotarierna äro placerade i den lönegrad, som enligt nya prästlönereglementet tillerkänts kyrkoadjunkt eller till kyrkoadjunkt ej befordrad e. o. präst med 5 ½ års tjänst. Det mindre tillfredsställande i detta förhållande framstår särskilt hjärt om man påpekar, att stiftsnotarien mestadels är huvudföredragande i domkapitlet och i denna egenskap i realiteten medansvarig i de beslut domkapitlet fattar i av honom föredragna ärenden.

Medelåldern för de 11 stiftsnotarier, varom här är fråga,* utgör för närvarande omkring 50 år. Sju av dem ha passerat 50 års ålder.

Befordran från amanuens till stiftsnotarie innebär med nuvarande lönesättning (enl. reglerad befordringsgång) i realiteten ingen löneökning. Det bör emellertid anmärkas, att som kompetensfordran för stiftsnotarietjänst självfallet bör uppställas det villkor, att vederbörande äger förutsättningar att jämväl för längre eller kortare tid uppehålla stiftssekreteraretjänst. Motsvarande fordran får icke ställas på amanuens vid dennes befordran till e. o. stiftsnotarie i samma lönegrad som ordinarie stiftsnotarie.

Till sist må i detta sammanhang anmärkas, att flertalet av nuvarande stiftsnotarier på grund av föreliggande ogynnsamma befordringsförhållanden aldrig kunna uppnå stiftssekreteraretjänst, detta oavsett deras lämplighet för sådan tjänst.

Det sagda torde vara till fyllest för att påvisa, att *enbart* uppflyttning av stiftssekreteraretjänsterna ej kan förväntas vara till fyllest för att skapa förutsättningar för en försvarlig rekrytering av juristtjänsterna vid stiftsstyrelsernas expeditioner. Den i stort sett obefintliga differentieringen i lönehänseende av de i tjänstgöringshänseende eljest såsom regel tämligen markant differentierade juristtjänsterna under stiftssekreteraregraden torde utgöra det allvarligaste hindret för dessa tjänsters tillfredsställande rekrytering. Man kan näppeligen räkna med att en dugande jurist med intresse för denna förvaltningsgren under nuvarande förhållanden skulle finna det med sin fördel förenligt att söka vinna inträde på banan, då han — även om han med tiden skulle vinna befordran till andre jurist eller anförtros ansvarsfullare och mera kvalificerade uppdrag — har att räkna med att intill pensionsåldern avlönas i den nuvarande slutlönegraden (24) för amanuensjänst.

Man torde således icke göra sig skyldig till någon överdrift om man i betraktande härav anser sig kunna konstatera, att fara i dröjsmål föreligger. Ett ytterligare uppskjutande av domkapitelsjuristernas lönefråga skulle m. a. o. kunna tillfoga denna förvaltningsgren en svårbotlig skada.

Stiftssekreterares, ordinarie stiftsnotaries samt expeditionsvakts löneställning m. m.

Stiftssekreterarens liksom övriga domkapitelsjuristers ökade ansvar inom förvaltningen avspeglas i bl. a. lagen om domkapitel samt instruktionerna för domkapiteln och stiftsnämnderna. Stiftssekreterarens uppgifter såsom chef för domkapitelsexpeditionen, ledamotskap i domkapitlet vid handläggning av disciplinmål mot präst och kyrkomusiker, presumtivt ledamotskap

* *Anm.* I detta sammanhang bortses från "andre" ordinarie stiftsnotarien i Uppsala och Lund, d. v. s. den till tjänsteåren yngre.

av stiftsnämnd, föredragningskyldighet, reservationsrätt m. m. ha åt denne befattningshavare givit en ställning och ett ansvar av den art och omfattning, att rättvisa och billighet synas kräva, att stiftssekreteraren tillerkännes en väsentligt fördelaktigare löneställning än den som nu tillkommer honom: lönegrad Ca 30 (Uppsala, Lund och Luleå Ca 31). Enligt under-tecknades förmenande tåla stiftssekreterarens arbetsuppgifter och ansvar genomsnittligt mycket väl en jämförelse med byråchefens i ett centralt ämbetsverk. Att här ytterligare utveckla skälen för denna vår uppfattning synes överflödigt. Vi tillåta oss endast härvidlag hänvisa till uttalanden å s. 76 i 1934 års domkapitelssakkunnigas betänkande: "Stiftssekreterarens uppgifter hava i arbetsordningen preciserats och utsträckts, och den bestämmelsen har här införts, att stiftssekreteraren äger deltaga i domkapitlets överläggningar med rätt för honom att, då beslut ej överensstämmer med av honom uttalad mening, anteckna denna till protokollet. Härigenom har i själva verket stiftssekreteraren kommit så nära ställningen som ordinarie ledamot att det snarast är en ofrånkomlig konsekvens, att han formligen insättes som sådan. — — — Utan tvivel kommer stiftelsesekreteraren att i framtiden liksom tidigare genom sin ingående förtrogenhet med ärendena och stiftet och sin överblick över stiftsstyrelsen i dess helhet, jämväl vad den ekonomiska sidan av densamma angår, att utöva ett betydande inflytande. Men detta kommer att bliva fallet vare sig han insättes som medlem av kapitlet eller ej."

Vad de *ordinarie stiftsnotarierna* beträffar må anföras följande.

I och med arbetets och personalens tillväxt å stiftsstyrelsernas expeditioner har det helt naturligt för stiftssekreteraren blivit alltmer ogörligt att ensam handhava och svara för beredning och föredragning samt uppsättning eller kontroll av utgående expeditioner i samtliga de skiftande mål och ärenden, som tillhöra expeditionens verksamhetsområde. I samma mån som expeditionens uppgifter utvidgats, ha självfallet de stiftssekreteraren såsom chef för expeditionen tillkommande uppgifter, som äga samband med det honom åvilande ansvaret för expeditionens funktionsduglighet, ökat i omfattning. Härtill kommer att stiftssekreteraren i ej ringa utsträckning är upptagen av tjänsteresor i stiftet. Av anförda skäl har åt övriga vid expeditionen anställda jurister i stor utsträckning anförtrotts att under eget ansvar bereda, föredraga och i övrigt handlägga förekommande ärenden. Särskilt gäller detta den av juristerna, som intager ställning såsom stiftssekreterarens närmaste man och ställföreträdare, vilken i relativt stor omfattning har att självständigt ombesörja beredning och föredragning även av ärenden av större betydenhet. I flertalet stift torde andre-juristen därtill vara redogörare för domkapitlets-stiftsnämndens omfattande medelsförvaltning. Arten av de löpande förvaltningsärenden, som numera handläggas av andre-juristen, torde i regel få anses i stort sett motsvara sådana ärenden

som före 1932 års ecklesiastika boställsreform närmast ankommo på stiftssekreteraren.

Under föreliggande förhållanden torde en uppflyttning av ordinarie stiftsnotarie i paritet med exempelvis förste byråsekreterare (Ca 29 ev. Ca 27) vara välmotiverad.

Med avseende slutligen å *expeditionsvakterna* synes ett bibehållande av dessa tjänster i löneställningen Ca 9 icke vara försvarligt. En uppflyttning till Ca 11 förordas. Den omständigheten, att vid var och en av stiftsstyrelsernas expeditioner¹ förekommer endast en vaktmästare, lär knappast i längden kunna motivera, att dessa befattningshavare — i regel familjeförsörjare — bibehållas i en med hänsyn till befattningarnas art och den allmänna levnadsstandarden så förhållandevis låg löneställning som lönegrad 9. Redan en flyktig undersökning ger vid handen, att tjänstemännen i fråga under de senaste årtiondena fått en betydligt ökad arbetsbörda, och genom omständigheternas makt och den nya tidens krav ha de i allt större utsträckning kommit att engageras i det egentliga expeditiönsarbetet.

Under erinran om att vederbörande statsråd redan i statsverkspropositionen till 1949 års riksdag (åttonde huvudtiteln, s. 46) uppgav sin avsikt vara "att inom en snar framtid föranstalta om utredning rörande löneställning och arbetsuppgifter för den hos domkapitlen och stiftsnämnderna anställda kanslipersonalen jämte därmed sammanhängande frågor", men att denna åtgärd hittills uteblivit, få undertecknade härigenom hemställa och föreslå,

att riksdagen ville

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om en lönereglering avseende de ordinarie juristtjänsterna samt expeditiönsvaktstjänsterna vid stiftsstyrelsernas (domkapitlens-stiftsnämndernas) expeditioner göres till föremål för en så skyndsamt utredning, att förslag i ämnet må kunna föreläggas riksdagen senast till vårsessionen 1953, och

dels besluta, att ifrågavarande befattningshavare må i avvaktan på förbättrad löneställning fr. o. m. ingången av budgetåret 1952/53 tillerkännas provisorisk avlöningsförstärkning med förslagsvis följande belopp:

a) *Stiftssekreterarna*: avlöningsförstärkning med ett belopp motsvarande skillnaden mellan Ca 31 och Ca 37 (högsta löneklass, ortsgrupp 1) minskat med 550 kronor, varmed i flertalet stift stiftssekreterarens arvode i stiftsnämnden föreslås utgå fr. o. m. budgetåret 1952/53, (statsverkspropositionen, åttonde huvudtiteln, s. 49), eller 2 474 kronor, *avrundat till 2 500 kronor*;

¹ utom Stockholms-expeditionen.

b) *Stiftsnotarierna*: avlöningsförstärkning med ett belopp motsvarande skillnaden mellan Ca 24 och Ca 27 (högsta löneklass, ortsgrupp 1), eller 2 460 kronor, *avrundat till 2 500 kronor*; samt

c) *Expeditionsvakterna*: avlöningsförstärkning med ett belopp motsvarande skillnaden mellan Ca 9 och Ca 11 (högsta löneklass, ortsgrupp 1), eller *600 kronor*.

Beträffande kostnaderna härför uppgå dessa till:

13 Stiftssekreterare	å 2 500 kr.	32 500 kr.
11 Stiftsnotarier	å 2 500 kr.	27 500 kr.
12 expeditionsvakter	å 600 kr.	7 200 kr.
		<hr/>
		67 200 kr.

Av förestående belopp, 67 200 kronor, avses hälften, 33 600 kronor, att stanna å statsverket och återstoden å kyrkofonden.

Stockholm den 23 januari 1952.

Verner Hedlund,
Östersund.

Olov Rylander.

Ernst V. Staxäng.

Uddo R. Jacobson.

Elsa Lindskog.

Axel Landgren.

Carl Hoppe.

T. G. von Seth.

Arvid Hallberg.

Harald Hallén.

Gust. K. Hellbacken.

Olof Hammar.

Elis Håstad.

Harald Andersson

i Dunker.
